

4500 iztiskov.

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 8 krone.

Udje dobé list zastoji.

Vsebina: Razglas glede letošnjega ogledovanja živine. — Razglas glede odaje plemenske perutnine štajerske pasme. — Izročitev zlate družbine kolajne udu osrednjega odbora Rihardu Klammer. — Koliko zgubi podrejeno govedo na svoji teži od kraja, kjer se ga je opitalo, do kraja kjer se ga zakolje. — Vinska klet. — Škoda ki jo je povzročila leta 1911 kuga na gobcu in parkljih. — Zatiranje rujavega njivskega polja. — Odbornik osrednjega odbora Rihard Klammer. — Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini. — Važno za jesensko gnojenje. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Vposlano. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznaila.

Razglas glede letošnjega ogledovanja živine.

Razen v številu 7. „Gospod. Glasnika“ z dne 1. aprila t. l. objavljenih živinskih ogledovanj, se bodo letošnje jeseni, glasom odloka deželnega odbora št. 19.136/VII. 726, z dne 18. junija 1912, v sporazumljenju s p. n. okrajnimi odbori po predlogu c. k. kmetijske družbe štajerske, vršila po Spodnjem Štajerskem redna živinska ogledovanja v sledečih krajih:

1. dne 27. avgusta v Ormožu,
2. „ 28. „ „ Slovenjem Gradcu,
3. „ 29. „ „ Sevnici,
4. „ 30. „ „ Celju,
5. „ 31. „ „ na Kaplji (v vranskem okraju),
6. „ 2. septembra v Ljubnem (v gornjegraškem okraju),
7. „ 3. „ „ Velenju (v šoštanjškem okraju).

Ti termini so veljavni le tedaj, če se v dotičnem sodnem okraju ne pojavi kuga slinavka ali če politična oblast iz katerega koli ozira ne ukrene kaj proti.

Ob enem opozarjamo na določbo v odloku visokega deželnega odbora z dne 20. julija 1899, št. 26.106 in § 20, odstavek 2. in 3. živinorejske postave z dne 17. aprila 1896, dež. zak. št. 41, da lahko dobi vsak posamezen razstavljavec v eni kategoriji (biki, krave, v plemenskih okoliših mlada živina) le po eno darilo v denarju in da ima, če prižene v kaki kategoriji tri goveda, ki bi po splošni sodbi morala dobiti deželno ali državno darilo, pravico do bronaste, če pa jih prižene šest v eni kategoriji, pa pravico do srebrne deželne kolajne.

Od osrednjega odbora c. k. štajerske kmetijske družbe.

Št. 1875.

Razglas glede oddaje plemenske perutnine štajerske pasme.

O. o. namerava tudi letos, 1912, razdeliti med svoje ude plemensko, čistokrvno štajersko perutnino, v kolikor bodo dopuščala denarna sredstva, v to svrhu določena. Tozadevne prošnje pa morajo biti vsaj do 1. septembra 1912 pri osrednjem odboru c. k. kmetijske družbe štajerske v Gradcu, Stempfergasse 3, in se na zapoznele ne bo oziralo.

Posamezniki, ki pa morajo biti člani kake podružnice ali zadruge, naj vložijo prošnje pri načelstvu svoje podružnice. Podružnično predstojništvo ima dotične prošnje vestno pregledati, je li prošnik vreden in zanesljiv, njegovo dvorišče primerno (suho, odločena lega, da imajo kokoši dovolj prostora za prosto gibanje in je obenem ohranitev čiste pasme zajamčena), je odobriti in potem skupno vposlati osrednjemu odboru. Zgornja Štajerska dobi načeloma samo starošajersko plemo. Za Srednje in Spodnje Štajersko si pridržijo kmetijska družba določitev pasme radi različnih krajevnih, rejnih in gospodarskih okoliščin (hrbovite, ravne lege, bližina gozdov, bavi li se prebivavstvo pretežno s pitanjem ali trgo-

vino z jajci); to se mora v prošnji naznaniti in oziraje se na te podatke se bo določila ali sulmodolska, starošajerska ali pa celjska pasma. Prošenci za eno kurjo družino so navezani na sledečo izjavo.

„Podpisan prosi c. k. kmetijsko družbo za 1 kurjo družino pasme; če se njegovi prošnji ugodi, se zaveže, da hoče skrbeti za ohranitev čistega plemena na ta način, da ali odloči ali proda dosedanje tujekrvno plemo; oskrbeti si hoče čistokrvno kurjo pasmo, slušati navodila gospodov potovalnih učiteljev in skrbeti za razširjenje čistokrvne pasme na ta način, da zamenja jajca za domačo potrebo z onimi tujekrvnih pasem.“

Golice za prošnje, ki služijo ob enem kot reverzi, se dobé pri podružničnih načelstvih.

V Gradcu, 1. julija 1912.

Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Načelnik: Glavni tajnik:
Attems l. r. Juvan l. r.

Izročitev zlate družbine kolajne udu osrednjega odbora Rikardu Klammer.

V seji osrednjega odbora dne 9. julija t. l. je izročil ekselencia, gospod predsednik kmetijske družbe gospodu Klammerju zlato kolajno z diplomom vred, katero so mu jednoglasno priznali skupščinarji na 89. občnem zboru na predlog osrednjega odbora.

Pred izročitvijo tega odlikovanja se je spominjal predsednik med splošnim odobravanjem članov osrednjega odbora v daljšem nagovoru izvanredno zaslužnega in za kmetijsko družbo plodonosnega delovanja, kajti centralni odbornik Klammer deluje še izza leta 1903. v okvirju družbe.

Nazivlje ga neumornega pospešitelja kmetijstva in s slednjim v ozki zvezi stoječih delokrogov. Zlasti mu izraža svoje priznanje za to, da je bil kot odbornik osrednjega odbora pripravljen prevzeti zastopstvo Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, s katerim mestom so združene posebno težke naloge, ki se dajo rešiti le z velikim trudom in delom; seveda je treba za to odlično mesto imeti mnoga strokovnega znanja.

Ta požrtvovalnost se mora temu primerno tudi ceniti.

Z željo, da bi gospod Klammer še tudi v bodoče kot njen dober prijatelj povspesoval težnje kmetijske družbe, izročil je gospod predsednik gospodu Klammerju odlikovanje. — Gospod odlikovanec se je udano zahvalil za besede, s katerimi se je spominjal gospod predsednik njegovega delovanja, in za izročeno diplomu. Pravi, da je zmiraj z veseljem družbo podpiral in jo povspesoval v nje težnjah. Zlasti mu je oledkočilo dvoje okolnostij delo pri in za kmetijsko družbo, in sicer: 1. da je mogel delovati ravno pod izvrstnim vodstvom ekselence gospoda predsednika 2. v resnici kolegijalno sporazumno delovanje v osrednjem odboru, kakor

tudi fin ton, kateri se je pokazal kakor v sejah tako tudi v družabnem medsebojnem občevarju odbornikov osrednjega odbora.

To lepo odlikovanje, ki se mu je priznalo, bo ga v bodoče le še bolj podvzbujalo, posvetiti vse svoje moči občeukoristnim smotrom.

Koliko zgubi podrejeno govedo na svoji teži od kraja, kjer se ga je opitalo, do kraja, kjer se ga zakolje.

Pri prodaji podrejenega živinčeta na težo je vprašanje, koliko zgubi živinče na svoji teži od trenutka, ko si ga spravil iz hleva, pa do prihoda v mesnico ali na trg, toraj v času transporta, velike važnosti; zlasti pa je to vprašanje velikega pomena za prodajalca, oziroma njegov žep, če se govedo tehta še le bodisi v mesnici bodisi pri prihodu, ali prevažanju na trg.

Velike praktične vrednosti so tozadevno izkušnje, ki si jih je pridobil poseben odsek kmetijske družbe v Nemčiji. Tema se je namreč poverila naloga, proučiti to za živinorejca vsekako važno vprašanje. — O priliki petindvajsetega jubileja te korporacije poročal je potem odsek o svojih izkušnjah.

V sledečih vrsticah hočemo podati svojim udom v izvlečku, toraj le v glavnih potezih pridobljene izkušnje. Zanima pa se mogoče ta ali oni čitatelj za podrobnosti, najde jih v 182. zvezku „Arbeiten der deutschen Landwirtschaftsgesellschaft.“

V državni konzervni tovarni v Maincu na Nemškem se je pri poskusnem klanju namreč ugotovilo, da so tehtali na sejmu v Baknangu na Virtemberskem kupljeni pitani voli, ko si jih je pripeljalo v mesnico v Maincu le še 12.945 kg, medtem ko je bila njih teža na sejmu v Baknangu 13.780 kg, toraj so izgubili v tem kratkem času in nikakor dolgi poti 835 kg ali 6.06 odstotkov svoje prvotne teže. — Drugi jarem volov, ki se je transportiral ob istem času, toda iz Husuma v Bishofsheim, kjer se nahajajo namreč hlevi za klavno živino za konzervno tovarno v Maincu, je izgubil na svoji prvotni teži po 24.177 kg vsled transporta kar 1500 kg ali 6.2%; oddaljenost v tem primeru je bila približno dvakrat večja kakor v prvonavedenem vzgledu.

Iz Schlanstedta v Haselhorst v neko drugo konzervno tovarno poslana klavna živina je izgubila na svoji teži:

	najmanj	največ	povprečno
27 shorthornskih volov	2.7%	7.1%	4.9%
28 simodolskih „	1.9%	9.9%	5.9%
28 holandskih „	2.1%	9.8%	5.8%

V tem primeru sta kraja oddaljena le 120 km (toraj niti tako daleč kakor je n. pr. iz Celja v Gradec 133 km).

Pri transportu 12 volov iz Insterburga v Ehnshorn, koji so bili namenjeni za poiskusno pašo na holštajnskih pašnikih, in kojih živa teža je bila 14.430 funtov, ugotovila se je izguba na teži 1194 kg, to je povprečno 8.27%. Najmanj je zgubilo 1230 kg žive teže težko živinče 59 funtov ali 4.6%, največ pa živinče, ki je imelo prvotno

žive teže 1250 funtov. To je vsled vožnje zgubilo na svoji teži 153 funtov ali 12·2%. Pri tem primeru je oddaljenost približno dvakrat večja kakor Husum—Mainc, približno štirikrat večja kakor Backnang—Mainc in skoraj sedemkrat večja kakor Schlanstedt—Haselhorst.

To se je dogajalo leta 1904. Te velike posamezne razlike pri izgubi od 4·6% do 12·2% napotile so odbor, da je stvar še dalje zasledoval.

V svrhu nadaljnjega proučevanja tega vprašanja si je komite izbral primeren kraj in sicer berlinske sejme, kjer se redoma vršijo razstave podrejene živine, kjer je toraj dovolj materiala za preiskušnje na razpolago.

Govedo, teleta, svinje, ki se je dotiralo ali pripeljalo na te berlinske razstave, so stehali še žive, od razstavljalcev pa poizvedeli živo težo živinčet pred odgonom iz domačega hleva, kakor tudi natančnejše podatke o transportu. Na ta način je bilo odsekovo delo potem lahko, kajti razpolagal je z mnogim statističnim materialom.

Tako se je dobilo podatkov deloma od živinorejcev, deloma pa od prekupcev za razstavo leto 1909 glede 25 telet in 238 glav goveje živine, koje so prignali iz najbližje berlinske okolice, braniborskega okrožja (Brandenburg), pomeranske provincije (Pommern), Poznanjskega, Zahodne Prusije, Saksonskega, Slesvik - Holštanskega, Brunšvickega (Braunschweig), Meklenburškega, Oldenburškega in tudi iz daljših krajin dopeljali. Teža živine je navedena od posameznih repov, pa tudi od skupin po 8, 10, 12 do 24 glav.

Vsako živinče je bilo stehano pri svojem prihodu v Berlin. Tuintam se je to zgodilo še le čez nekaj časa, dokler živinozdravnik ni dal dovoljenja za izvagoniranje. Natanko se je vse ugotovilo leta 1910 potom vprašalnih pol.

Rezultati se razvidijo, jako pregledno razvrščeni, v celi kopici tabel v že zgoraj navedeni 182. številki „Arbeiten der Deutschen Landwirtschaftsgesellschaft“. Ker nam primankuje prostora, moramo le navesti splošnosti, iz katerih pa dragi čitatelj takoj posameš vse za Tebe koristno snov in nato nauk za svoje bodoče ravnanje.

Zguba na teži v odstotkih (toraj koliko kil od sto kil je zgubilo živinče) med celim transportom je znašala:

	%	kako daleč je prišlo živinče km
1. Teleta	4·2	(270)
2. Stari biki	4·5	(239)
3. Stare telice	4·9	(222)
4. Mladi biki	5·5	(256)
5. Srednjestare telice	5·9	(329)
6. Stari voli	6·1	(339)
7. Mlade telice	6·5	(400)
8. Mladi voli	7·3	(310)

Kakor se da iz te tabele sklepati, izgubijo teleta najmanj na svoji teži. V oklepajih (n. pr. 270, 239, 222 i. t. d.) je navedena povprečna daljava, kako daleč se je pretransportiralo živinče. Brezdvomno je odvisna izguba teže v posameznih skupinah (teleta i. t. d.) od starosti, spola i. t. d.

Jako zanimiva je tudi naslednja tabela, v kateri so skupine razvrščene po izgubah, ki jih doleti v urah, to se pravi: skupine živinčet so v ti tabeli tako uvrščene, da je možno uvideti, koliko so živinčeta zgubila na svoji teži pri jedni uri transporta.

	izguba v urah
1. Teleta	0·3% (24)
2. Mlade telice	1·2% (32)
3. Srednjestare telice	1·3% (29)
4. Stare telice	1·4% (28)
5. Mladi voli	1·5% (34)
6. Stari voli	1·5% (28)
7. Stari biki	1·6% (26)
8. Mladi biki	1·7% (27)

Številke v oklepajih nam povejo, koliko časa je bila živina na potu od doma na sejm. Razvidi se toraj iz tega, da so vsaj dozdevno posamezne razlike med skupinami večje, kakor pa vpliv časa dotiranja ali dotransportiranja živinčet.

Reinhofer.

Vinska Prieta.

Od deželega sadjerejskega i vinarskega ravnatelja Anton Stiegler.

Za uspešno kletarstvo je potrebno potrebna dobra in skrbno stvari primerno ter strokovnjaško sezidana klet. Predno toraj govorimo o ravnanju

vina v kleti, hočemo nekoliko spregovoriti o kletni napravi.

Žalibože najdemo le malo dobrih kletij. Tudi med nanovo zgrajenimi najdeš vinske kleti, ki so naravnost nesmetno postavljene.

Vino ni nespremenljiva snov, ampak ravno narobe; od trenutka, ko začne mošt vreti, pojavljaj ose neprenehoma spremembe, ktere povzročajo deloma s pripomočjo rastlinskih organizmov deloma brez njih — zrak, dostikrat pa tudi svetloba.

Vino „živi“ in vsled tega tudi „diha“, bodisi da vzame kislec iz zraka, ako pride z njim v dotiko, kakor pri pretakanju, natakanju, čiščenju, ali pa dobi medtem ko leži vino v kleti, skozi luknjice sodov, v katerih je shranjeno, bodisi da se mu dovodi ta dušik neposredno z rastlinskimi organizmi, ki živijo v vinu. — Naravno je toraj, da zahteva to živice bitje kakor vsako drugo zdravo bivališče. Klet tedaj, ki bi naj bila zdrava, — ne sme v človeku, ki vstopi v njo, — povzročiti neprijetnega čuta.

Ako začutiš pri prihodu v klet, zaduhel z mokroto prepojen zrak, prhloba in plesnivost, mrzel ali soparen ali presuh zrak, ali smrad po skvarjenem jesihu ali po repi ali kislem zelju i. t. d. reči si sam moraš, da je ta klet prav slaba.

Klet ne sme biti nikakšen grob, ampak bivališče — shramba za vino, v katerem ima dovolj možnosti, se zdravo in krepko razvijati. Klet naj leži proti severu; pred vhomom se naj napravi predkletje (kletna utica) in naj bo obrnjen proti izhodu ali zahodu. — Kletni prostori naj obstojijo iz dveh prostorov; prvi služi za vretje vina, v drugem leži odvrelo vino. — V prvem se naj nahajajo, kakor že ravnokar omenjeno — sodi za vretje vina in druga za kletarstvo potrebna orodja in priprave. Naj ne manjka tudi v tem oddelku peči, da lahko zakurimo, ako bi postalo to potrebno, zlasti pa takrat, če je bilo med trgatvijo hladno ali celo mrzlo vreme, in je imel vinski mošt, ko smoga spravili v klet, nizko temperaturo. Ta odelek kleti za vretje naj ima enakomerno toploto najmanj 16 stopinj celzija, da vinski mošt naglo in enakomerno odvre.

Ker se med vretjem tvarja v velikih množinah ogljikova kislina, treba je skrbeti za njeno odvajanje skozi odprtine, ki se napravijo v zid pri tleh. — Ker je ogljikova kislina težja kakor zrak in tišči k tlom, moramo ravno te odprtine napraviti kolikor le mogoče nizko pri tleh. Na ta način nastala okenca obdamo z žičnim omrežjem, da se ne priklatijo v klet miši i. t. d.

Za dovajanje zdravega in odvajanje slabega zraka je treba dovolj oken v prvem slučaju, v drugem pa odvodnih odprtin v zidovih od polovice kletnega zida naprej tje čez kletni svod ali oblok; to delo pa se naj izvrši ali že pri novi stavbi ali poznejšem popravku kleti.

Klet, v kateri leži že odvrelo vino, naj bo globokeja in mora imeti bolj mrzlo enakomerno temperaturo, 10 celzijevih stopinj po zimi in v poletju. Tudi pri tem oddelku kleti je treba skrbeti za dovajanje zdravega svežega in odvajanje slabega zraku — kakor smo to že zgoraj omenili — s pripravnimi ventilacijami. Če smo dali vzdati take ventilacije, lahko vsak čas uravnomo temperaturo. V kleti z zdravim zrakom in enakomerno temperaturo ostanejo sodi, gantnarji (za ta posel so kaj pripravne stare železniške tračnice [šine], na ktere nadevljemo hrastove hlode) in sploh vsa kletna priprava suhi in zdravi ter se ne pojavlja plesen.

Kletna tla se naj potlakajo, s cementom zalijejo in naj visijo od zidu ali gantnarjev proti sredini in od tod pa naj bodo nagnjena po dolžini proti nasprotni strani vhoda. Kletna tla na ta način moremo politi z vodo in jih snažiti, ter se voda steka na najnižji prostor. Tukaj pa — kjer je klet najnižja — se zgradi iz kamna, cementa ali betona basin (takorekoč kad), da se v slučaju, če se kateri sod razleti, vino ne poizgubi, ampak zopet nabere v ti votlini. Klet mora biti primerno visoka, obokana; oblok in zid naj bo snažen in gladek ter z zmesjo apna in galice pobeljen. Na sto litrov z apnom pomešane vode zadostuje pol kile bakrene galice. To beljenje z zmesjo apna in galice zabranjuje plesnobo po zidu.

Beljenje se naj ponovi vsako drugo, tretje ali četrto leto, kakor hitro pač gospodar zapazi na zidu lise od plesni. V taki — le kleti je snaženje vinskih sodov, gantnarjev, dog in drugih lesenih priprav, sesalk (pump) cevij, pip, škafov, lakanc (škafov za zlivanje vina v sode) in drugih kletnih orodij lahka stvar in brez stroš-

kov. V taki kleti ostane pa tudi vino in vse kletne priprave zdrave.

Škoda, ki jo je povzročila leta 1911 kuga na gobcu in parkljih.

Na stavljeno vprašanje avstrijske centrale za varstvo poljedelskih in gozdarskih koristij je sklenila c. k. kmetijska družba dognati, koliko znese na Štajerskem škoda, ktero je leta 1911 povzročila kuga na gobcu in parkljih. Dne 24. novembra 1911 je osrednji odbor ukrenil, da so se stavila tozadevna vprašanja kmetijskim podružnicam dežele. Zajedno se je naprosilo c. k. namestništvo, da prepusti za uporabo kmetijski družbi uradno gradivo o ugotovljenih slučajih kuge.

V seji dne 20. aprila 1912 živinorejske in mlekarke sekcije c. k. kmetijske družbe podal je zadružni instruktor Friderik Schneider o rezultatu teh poizvedovanj poročilo. Kakor je to osrednji odbor sklenil v svoji seji dne 21. aprila 1912, podamo tukaj vsebino tega referata v glavnih potezah:

Visoko c. k. namestništvo je vposlalo dne 2. prosinca 1912 naproseno statistično gradivo, ktero je v omenjene svrhe dobilo od političnih okrajnih oblastnij, iz 20 političnih okrajev dežele in iz mest Gradca, Maribora, Celja in Ptuja. — Iz okrajev Brežice in Slovenji Gradec se niso predložila poročila.

Od 79 kmetijskih podružnic se je dobilo točno ob roku poročila. V 39ih od teh 79 podružnic se leta 1911 ni pojavila kuga slinavka. — Od ostalih 40 poročil se jih je moralo 17 izločiti zaradi neuporabljenih, nenatančnih podatkov. — Ostalo je toraj le 23 podružničnih poročil za statistično uporabo.

I. Število slučajev kuge.

V okrožju 20 političnih okrajev, od katerih so došla poročila, je bil edino le konjski okraj tako srečen, da mu je prizanesla kuga slinavka. — Nadalje se tudi v mestih Celju, Mariboru in Ptuj ni pojavila ta škodljivka.

1. Pred vsem sledi, urejen po deželnih delih, pregled o številu slučajev kuge pri goveji živini v primeri s celotnim številom govejske živine leta 1900:

Deželni del	Za leto 1911 naznanjeni slučaji kuge	Število goveda dne 21. decembra 1900.	Število leta 1911 okuženega goveda v % (od števila govejske živine po stanju dne 31. decembra 1900.)
I. Zgornje Štajersko (Pojav kuge se je porazdelil na vseh 7 okrajev)	49.240	188.758	26—
II. Srednje Štajersko (Pojav kuge se je porazdelil na vseh 8 okrajev)	5.820	321.494	2—
III. Spodnji Štajersko (Pojav kuge porazdeljen na 4 okraje; v konjskem okraju ni bilo nobenega slučaja v brežiškem in slovenjegraškem neznano).	1.268	206.794	0·6
VI. Naslednja stiri mesta; — Mesto Gradec (v Mariboru, Celju in Ptuj ni bile kuge)	283	1.792	1·6
Skupaj	56.129	718.838	7·55

Najbolj je razsajala kuga slinavka na Gornjem Štajerskem. — Percentuelno je bilo tukaj goveda okuženega, da navedenemo le nekoliko vzgledov: v političnem okraju Murau 66 %, Gröbming 33 %, Judenburg 22 %, Liezen 12 %, Leoben 3 %, Bruck in Mürzzuschlag 0·6 %.

Na Srednjem Štajerskem sta bila okraja Graška Okolica s 6 % in Lipnica s 3 % najbolj poškodovana.

Na Spodnjem Štajerskem se je razven celjskega političnega okraja (1 %) ugotovilo le jako malo slučajev te kuge.

2. Od svinj je bilo okuženih na Zgornjem Štajerskem 6805 komadov, na Srednjem Štajerskem 103, na Spodnjem Štajerskem pa 141, skupaj toraj 7049 komadov.

3. Pri ovcah in kozah je razsajala na Zgornjem Štajerskem in sicer pri 6138 repih, na Srednjem Štajerskem 37 glavah, na Spodnjem Štajerskem le pri 7 komadih, skupno toraj pri 6182 teh živinčetih.

II. Škoda.

4. Način preračunavanja.

Da se dobi uporabna podlaga za preračunavanje škode, razdelil je komite predležee gradivo v šest vrst:

1. Koliko živinčet je crknilo,
2. dalo manj mleka:
 - a) med boleznijo,
 - b) po bolezni,
3. Zguba na zaslužku, ker se ni dalo zapreči bolnih volov,
4. zguba na živi teži,
5. Razno, kakor: višji stroški vzreje vsled zaprtja hlevov; zguba, ki je nastala s tem, ker se je živina krmila v hlevu mesto da bi se pasla; živina je zmetala; stroški zdravljenja; razkuženje (desinfekcija) i. t. d.,
6. Škoda vsled vstavljenja živinskega prometa, potem vsled padanja cen živini, vsled zgube obrestij, ker se živina ni oddala.

Jednote smo določili pri pravkar navedenih točkah 1 do 4 na ta način, da smo preračunali iz 8 do 23 podružničnih poročil srednjo število; razume se, da smo za podlago vzeili le referate, v katerih so bili na svojedobna stavljeni vprašanja natančni podatki. — Tako izračunjene jednote škode so pri živinčetu:

1. če je poginilo:
 - a) govedo: plem. živinče (krava, bik, vol) K 400—, mlada živina (telice in telata) K 70—;
 - b) svinje: plem. svinje K 70—, praščeki K 10—;
 - c) koze ali ovce K 20—.
2. Živina je dala manj mleka:
 - a) med boleznijo, na dan srednje manj 4 litre skozi 14 dni = 56 litrov po 20 v = K 11.20;
 - b) po bolezni skozi 250 dni še vsak dan vsaj 1 liter po 20 v = K 50—.

To jednote smo uporabili za vse slučaje slinavke pri kravah. Da ta ali ona krava ne doji, ker je breja, ali ker je jalovka, to smo vzeli že vpoštev pri nizkem nastavku jednote.

3. Zguba na zaslužku pri vprežnih volih:

Vsa poročila pravijo, da z voli, ki so oboleli na kugi slinavki, kmetovavci dolgo niso mogli delati. Z ozirom na to, da podružnice v svojih referatih niso ločile vprežnih od nevprežnih volov, vzamemo dosti nižjo jednoto. Znaša pa: za 20 delavnih dni a K 3— = K 60—.
4. Zguba na živi teži:
 - a) pri govedu: za plem. živino lahko vzamemo kot srednjo zgubo 50 do 60 kil po 80 do 95 v. Ta škoda znaša pri živinčetu toraj povprečno K 45—. Pri mladi živini je zgube od 20 do 50 kil po 90 do 100 v; pri ti živini je toraj povprečno škode K 20—;
 - b) pri svinjah: kot srednjo jednoto vza memo lahko brez skrbi za plemensko in mlado živino K 20—;
 - c) pri ovcah in kozah K 5—.

Za ugotovljenje pod 5 in 6 navedene škode imamo na razpolago le splošne podatke: Pri preračunu škode smo vzeli kot jednoto in sicer:

1. za točko 5, da znaša ta škoda le jedno petinko vse pod 1 do 4 navedene škode.
2. za točko 6, da znaša enkrat toliko kakor pri točki 5.

B. Rezultati preračunjene škode.

1. Crknilo je:

Del dežele	Goveda		Svinj		Ovc in koz	Izračun-jena škoda v kronah
	plem. živine	mlada živine	plem. svinje	mlada svinje		
I. Zg. Štajersko	102	413	352	76	95	96.060
II. Sr. Štajersko	1	51	2	—	—	4.110
III. Sp. Štajersko	5	16	12	—	—	3.670
IV. Gradec	4	1	—	—	—	1.670
Skupaj	112	481	366	76	95	105.510

2. V naslednji tabeli so sestavljeni rezultati preračunjene škode pod točko 2 do 6; razven tega je poleg navedena skupna svota, vse v kronah.

Del dežele	2. točka. Živina je dala manj mleka		3. točka. Zguba na zaslužku pri vprežnih volih	4. točka. Zguba na živi teži	5. točka. Razni stroški: za zdravljenje i. t. d.	6. točka. Stanje tržtva i. t. d.	Skupna škoda vseh 6 točk
	med bolezinjo	po bolezni					
Zgonoje Staersko .	207.871	928.000	689.360	2.016.765	782.000	1.564.000	6.284.006
Srednje " .	26.788	119.600	97.900	203.545	89.160	178.320	719.223
Spodnje " .	5.039	22.500	27.240	50.830	17.300	34.600	161.179
Mesto Gradec . .	2.520	11.250	21.060	12.840	6.000	12.000	48.440
Skupaj	242.218	1.081.350	816.460	2.283.980	891.460	1.788.920	7.212.848

Največjo škodo imajo živinorejci v okraju Murau: 3.105.224 K; nato sledi Gröbming z 1.384.351 in Judenburg z 1.368.240 K. V Liecenu je škode 284.667 K, v Leobenu, Brucku in Murz-zuschlagu je dosti manjša. Na Srednjem Štajerskem je dosegla škoda višek v okraju Graška Okolica 369.295 K, v lipniškem okraju 210.788 K, v drugih okrajih Srednjega Štajerskega škodo ni tako velika. Na Spodnjem Štajerskem so kmeto-vavci otpeli največjo škodo v celjskem okraju (izvzemši mesto Celje) s 102.290 K, toraj dve tretjini vse škode, ki jo je povzročila lansko leto kuga slinavka na Spodnjem Štajerskem.

Ako se oziramo na skupno škodo pri stanju vsega goveda, da dobimo število za primerjanje, tako znaša škoda v kronah:

	Zgornje Štajersko	Srednje in Spodnje Štajersko	Povprečno v deželi
1. preračunjena na okuženo posamezno govedo	129	135	130
2. preračunjeno na živeče govedo (stanje z 31. decembra 1900).	33	180	10

Ti rezultati bodo gotovo iznenadili in marsikdo bode zmajemal z glavo. Proučevanje vposlanih poročil od podružnic, občin in zasebnikov, kakor tudi praktična opazovanja pa kažejo, da odgovarjajo žalibože resnici. Marsiktera podružnica, občina in zasebnik — živinorejec nam je navedel neverjetne, previsoko število, katerih nismo mogli uporabiti preračunjenju škode. Toda precejšnje in brezdvomno za zadostna število poročil je navedlo se strinjajoče podatke, ki so se vjemali s preračunanjem referenta. Hočeš nočeš moraš se toraj zadovoljiti z žalibože visokimi številkami. Osrednji odbor je sklenil v svoji seji dne 21. aprila 1912, vzeti to poročilo na znanje in naznaniti rezultate avstrijski centrale za varstvo poljedelskih in gozdarskih interesov.

Posebna zasluga gré veterinarne oblasti, ki je prav znatno omejela razširjenje kuge na gobcu in parkljih z umno in dosledno izvedenimi uredbami. In če je ostal le jeden nadaljni odstotek živine na Štajerskem neokužen, znese zabranjena škoda 1% od 718.838 = okroglo 7200 repov živine po 130 K skupne škode za ukuženo živinče = okroglo jeden milijon kron. Iz tega se razvidi velika važnost strogo izvedene kužne policije, pa tudi resna dolžnost vsakega živinorejca, upirati se razširjenju in zanesenju kuge z ostrajnostjo, trdno voljo in umnostjo. To je posameznik dolžen storiti za vse živinorejce, za splošnost. Dal Bog, da se posreči popolnoma zatreti to kugo in se ubraniti, da se nanovo pojavi v prid in korist živinorejcev in cele dežele.

Schneider.

Zatiranje rujavega njivskega polža.

Rujavi njivski polž se jako pomnožuje in se zlasti pojavlja v mokrotnotoplih letih pogostoma naravnost epidemično. Zaradi njegove rasti in zrelosti ga najdemo zlasti na nežnih mehkih delih zeljnatih rastlin, kjer poglodajo in pohrdajo liste, mladike i. t. d. posebno bilke na žitu, detelji in repi, na vseh zelenjadnicah, jagodju, murkah, tikvah, sadju i. t. d. Zatirata torej naj tega škodljivca kmet in vrtnar.

Rujavi njivski polž (*Limax agrestis*, graue Ackerschnecke) je gol, to je nima „hiše“; truplo mu je ozko, 5 do 6 cm dolgo in približno pol centimetra široko; zgoraj je na sprednjem delu s ščitom podobno, na zadaj prstriženo ploščo pokrito. Na desni strani te plošče lahko opaziš majhno, vidljivo odprtino, skozi katero diha. Na primeroma veliki glavi nosi par tipalnic. Zadnji del hrbta je nekoliko obraščen.

Barve je polž rujave, po trebuhu bolj svetle, dostikrat popolnoma bele. Le redkoma je rujavi njivski polž zgoraj temno in svetlo lisast (pisan) ali rižast (progast). Polž je zmiraj slinast, tako da se zabranjuje izhlapevanju vode iz trupla. Sicer pa vsebuje truplo vseh vrst polžev mnogo vode, katere morajo imeti v sebi zmiraj dovolj, kajti drugače zbolijo. Ravno iz tega vzroka se skrijejo polži po dnevu pod listje, grude in kamenje, da jih ne zadenejo vroči solčni žarki. Po noči pa gredo na uničujoče delo. Kmetovalec in vrtnar, ki ne opazuje natanko mladih rastlin in setve, zapazi pojavljanje rujavega njivskega polža še le tedaj, ko mu je povzročil že mnogo škode. Da imamo tega škodljivca v setvi ali na vrtu, to pa celo lahko tudi opazimo po dnevu na karakterističnih, kakor svila se bliščečih nitkah osušenih slin, ki nam odkrijejo po tleh in na rastlinah pot, po kateri je hodil polž, kakor tudi njegovo ponočno bivališče.

Njivski polž leže jajca, katera ležijo v kupu — kakor bi napeljal biserc na nitko — po 10 do 20 komadov v razpoke in votlinice zemlje ali pa v gnile rastlinske dele od meseca avgusta do oktobra. Jajca so odporna proti zimi in suši. Vsled suše se sicer zgrbančijo, ne zgubijo pa kaljivosti. Ko jih namoči dež, se zopet raztegnejo in dobijo svojo prejšnjo obliko. Jaje nalezne na leto do 400 komadov. Iz jajčic se razvijejo tekom 3 do 4 tednov mladi polži, ki so v 5 do 6 tednih popolnoma dorasli, ker najdejo dovolj hrane. Pri neugodnem vremenu se razvoj zalege zakasne, tako da najdemo skozi celo leto polže razne starosti. Prezimijo v tleh.

Suša in mraz in veliko število naravnih sovražnikov so polževi pokončevalci.

Zatira se s tem:

1. Da čuvamo in varujemo polževe naravne sovražnike: v prvi vrsti krapavice in žabe, ježa, rovk (Spitzmaus), krte, drozge (Drössel), škorce; ne prizanesemo pa polžem tudi race, kokoši in golobi. Tudi svinje jih žrejo.

Zlasti nevedneži takoj loputnejo po ubogi krapavici, kakor hitro jo dobijo pred oči; in vendar je ona jedna izmed najbolj koristnih živalij. Pripovedujejo si kmečki ljudje o njej stvari, ki se čitajo kakor pravljice. Posebno se smatra za strašen strup njen sok, katerega izbrizga, če ji preti nevarnost. Po krivici jo dolžijo, da vničuje rastline; nasprotno ona ravno zatira rastlinske škodljivce. Koristna je torej ravno tako kakor rovk, katera je huda sovražnica poljskih miši. Kmetovavci! ne ubijajte vendar krapavic in žab, kakor tudi ne male rovk! Te živalice Vam ne delajo škode, ampak Vam neizmerno koristijo! Na Angleškem spuščajo v svrhu zatiranja škodljivcev krapavice v vrtove. Gotovo krti in vrane tuhtam sitnarijo, toda saj jih lahko vlovimo in njih število zmanjšamo, ako so se preveč pomnožili. Če se je rujavi njivski polž pojavil v veliki množini, zaženite domačo perutnino na dotično njivo in videli bodete, kako jim tekne ta mrčes. Dosežejo se isti uspehi, kakor če gosence napadejo repo. Kokoši jih kmalu pozobljejo. Na pašnikih požro tudi svinje mnogo polžev.

2. Da na malih površinah ali kosih zemlje polže poberejo. To delo si oledhamo, če polžem nastavimo vade. Nastavimo n. pr. pod deščice na vrtu, pod stare drenažne cevi, strešno opeko, mokre zalagaje slame (šop vkup zvezane slame) zavito drevesno skorjo nekoliko mrkvice ali korenja, repe, tikvinah [bučinah], lupin, salate, zeljevih lističev, kosčkov sladkega jabelka i. t. d. Tudi otrobi, raztrošeni med zeljšči, dobro učinkujejo. Podstavke za cvetlične lonce, v ktere se vlije zvečer nekoliko piva, z uspehom uporabljajo za lov teh škodljivcev. Po vrto-

vih jih tako lovijo, da se obesi na kol odeja ali slamnata odeja, ki dela po tleh senco. To privabi polže iz skrivališč, kar je seveda njih poguba, kajti poberejo jih potem celo lahko. Drugače se polži pobirajo ali pozno zvečer ali zaran jutraj.

3. Da se polžem razdere sluznica (sluzna koža), oziroma da se jim namenoma odvzame voda a) z ravno kar ugašenim apnom, b) s pepelom ali živinsko soljo, c) s kajnitom.

Pravkar ugašeno apno, ki se ceno in lahko dobi, in kojega raztrošenje polju itak hasne, je najboljši sredstvo, s katerim se da polžem odvzeti njih življenjski element — voda.

Dr. Korff piše o tem: V prah zdobljeno apno se raztroši pozno zvečer, ali še boljše na vse zgodaj jutraj, predno so jo potegnili polži v svoja skrivališča; to pa le pri suhem vremenu. Polž, ki je lezel po apnu, se zgubanči in kmalu crkne. Predno pogine, odda mnogo vode. Ker se posamezniki polžev hočejo od apnene odeje, ki jih od vseh strani obdaja in na katero so zašli, rešiti s tem, da oddajo posebno dosti slin, priporočamo, da po preteku pol ure po trošenju apna isto ponovite. Polži nimajo več dovolj vode v sebi in se tako tudi ne morejo nadalje obraniti s svojimi slimani apnene odeje. Za hektar zemlje zadostuje 6 do 9 centov apna. (Hektar zemlje je 100 arov, 1 ar pa je sto 100 m²; oral zemlje je 57 arov = ca. 5700 metrov.) Mimogrede omenjamo, da se apno zaje tudi v človeško kožo, skvari sluznice, in moramo pri trošenju apna biti previdni.

Slični uspehi se dosežejo s trošenjem pepela in živinske soli. Od prav dobrih uspehov sem se na lastne oči prepričal pri uporabi kajnita; z ozirom na poškodovane rastline, katerim se s trošenjem omenjenih snovi v rasti pomaga, denar za apno in kajnit gotovo ni izvržen. Pomisliti moramo seveda, da rastline še ne smejo biti tako bujno razraščene, da bi s svojim listjem dale polžem dovolj varstva proti raztrošenemu pepelu živinski soli ali kajnit. V tem slučaju ne bi proti tem škodljivcem ničesar dosegli z navedenimi sredstvi.

4. Ako se polž le količkaj rani, pogine. Čeravno ne popolnoma zanesljivo, toda dobro sredstvo za pokončevanje polžev je brananje (vlačenje) polja. V tem slučaju ne sme setev biti še previsoka, kar je naravno in umljivo.

5. Zabranjevalna sredstva se lahko sledeča uporabijo: Polžem moremo ubraniti pot na vrt in polje; kajti oni se dolgo ne zadržujejo na jednom in istem prostoru, kakor nas učijo izkušnje, ampak ležejo od zelenjaka na polje in naopak, ali sploh od rastline do rastline. Pot se jim zabrani s trošenjem apna, gipsa, živinske soli, železnega vitriola. Tudi z rezjo, žaginjem smrekovim iglovjem i. t. d. jim zabranimo pot. Ta sredstva uporabljaj s pridom vrtnar, kajti ohranijo zemlji mokroto, kar je posebno za jagode zelo koristno. Slednje navedene snovi se navadno natepejo v široko plasti okrog zelenjadnika ali polja, ktere ga hočemo varovati. Ako pa je vrt ali polje obsežno, napravimo okoli njega močno brazdo in natrosimo enakomerno v njo te snovi.

Tudi valjar, ktere ga naši kmetovalci žalibože poznajo le po imenu, stori svojo dolžnost; z valjarjem ne zmečkamo samo dosti polžev (ali jih vsaj ranimo, na kar itak crknejo), ampak z valjarjem se zrušijo tudi v zemeljskih grudah votline, v katerih ležejo polži svoja jajca in ki so tudi njih skrivališča. Vsak posamezni kmetovavec naj toraj voli to ali ono navedeno sredstvo, ktero se mu pač zdi bolj prikladno, da z uspehom zatira škodljivca svojega vrta in setve — rujava njijskega polža.

R. Steppes.

Odbornik osrednjega odbora

Rihard Klammer,

novi zastopnik Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Na skupščini Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, ki se je vršila dne 20. junija t. l., je odstopil dosednji zastopnik, gospod Franc Barta, ki je zavzemal to mesto skozi 8 let, iz zdravstvenih ozirov. Nato je bil član osrednjega odbora, gospod Rihard Klammer, deželni poslanec in grajšček v Ebensfeldu, v ptujskem okraju, izvoljen v Zvezini odbor. Ta ga je potem izvolil v svoji seji, ki se je vršila ravnoistega dneva, za zastopnika Zveze.

Glasom poročila Zveze gospodarskih zadrug je gospod Klammer prevzel vodstvo vseh poslov dne 15. julija t. l. Gospod Klammer je znan kot umen poljedelec in bo kot tak brezdvomno tudi v Zvezi gospodarskih zadrug čim najboljše zastopal interese kmetijstva.

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini.

(Dalje.)

Takega sredstva, ki bi v vsakem slučaju pomagalo, ni. Najrazličnejše „kapljice“, „kroglice“ in drugi elektvari, ki se posestnikom ponujajo od vseh mogočih pomočnikov navadno nič ne zaležejo. Vsaka vrsta kolike je treba prej natančno spoznati in jo na primeren način lečiti. Za to je pa edino živinozdravniška pomoč najzanesljivejša.

Podkožna vbizgavanja sredstev, ki blažijo in pomirjajo boleti naj se prepusti le zvedenemu živinozdravniku, kakor tudi vso poseganje v žival; na tak način se lahko reši žival iz najnevarnejših slučajev.

Na konje, ki so imeli že kedaj grizenje, pa je treba posebno paziti, kajti večkrat zadostuje kaka malenkost, da se bolezen pojavi na novo. Živalim, ki so prestale kak tak slučaj, privoščimo nekaj časa miru; dobe naj tudi le malo ovsa in sena in le polagoma preidi k navadnim porcijam.

Da se pa tej bolezni po mogočnosti izognemo, moramo obračati vso pozornost ne samo na krmljenje vso pozornost, ampak opazujemo živino tudi pri delu in v hlevu; na tak način se rešimo lahko marsikateri škode.

Črno scanje pri konju.

Kakor več ali manj vsaka bolezen, se da zlasti ta lažje preprečiti nego ozdraviti; pa ravno za to boleznijo pocepajo vsako leto premnogi dragoceni konji. Večinoma pa napade ta bolezen živali navadnega domačega plemena, širokega in razdeljenega križa, posebno pa dobro rejene, debele delavne konje, če so stali po navadnem pravilnem poslu čez praznike vedno v zaduhlih hlevih in če se jim je med tem časom več in bolje polagalo; zbolijo namreč še le po tem, če zopet pridejo na zrak in se vprežejo ali pa še le pri delu.

Pravi vzrok obolenju je torej pomanjkanje pregibanja, pretečna hrana in prehlad oziroma pretople hlev. Vsak izmed navedenih vzrokov zadostuje že sam za se, še prej pa v zvezi z drugimi. Če se pretečno krmi in živina nič ne dela, se kri ne pretaka tako hitro, kakor je potrebno; pravi se da postane lena; v zaduhlih hlevih si navzame preveč ogljenčeve kisline. Pa tudi koža take živine, ki stoji dalj časa v pretoplem hlevu, postane občutljivejša ne samo proti mrazu, ampak tudi proti navadnemu svežemu zraku; to lahko opaža vsak sam na sebi; če vsaj en dan prečepi v topli sobi in pridemo po tem na prosto, nas pretrese mraz. Ravno tako je pri konjih, zlasti pa je nevarno če pridejo po daljšem času iz toplega hleva takoj v mrzel zrak ali celo veter na delo.

Vpliv mrzlega zraka na telo, ki je prepojeno s polenelo krvjo se pojavi na spremembi krvi in ž njo prepojenih živalskih delov, ki zgube zmoglost telo podpirati in ga pregibati. Pravi se, da konja zadene kap, kar se najrajši zgodi na zadnjem delu telesa.

Konj pride še čil iz hleva; komaj pa je nekaj časa na prostem, že se kažejo znaki bolezni; na konju se opaža neka lenost, znoj in trepetanje, prožnost zadnjih nog nekako pojema, konj začne iti nekako trdo, šepa in se spodtika zdaj s to, zdaj z drugo nogo, konečno se začne majati v križu, toliko da se ne zgrudi. Če je kak hlev v bližini, se živinče morebiti da spraviti vanj. Navadno pa so noge že tako odrevenele, da živinče padé na cesti; noge in križ so, kakor mrtve. Navadno obleži taka živina mirno in se loti celo ponujene krme, drugi spet se pozna, da ima bolečine. Dihanje je precej naporno, kar povzroči neredkokrat strah, ki ga ima živina radi tega, ker ne more vstati. Obhrbtne in križove mišice so trde, kakor les včasih dol po celem stegnu. Malnica, koja živina spusti ali sama ali ki se ji vzame na umetni način, je popolnoma spremenjena; navadno je temnorjava, mestama skoro čisto črna.

Ta bolezen se jako naglo pojavi in tudi naglo učinkuje. V milejših slučajih zlasti če se živina spravi na noge ozdravitev ni nemogoča; če pa živinče obleži in se nabira kri v zadnjem

delu nastanejo v koži vnetja in živinče je zgubljeno, neredkokrat v par urah. Če poznamo vzrok te bolezni, se bolezní sami lahko izognemo. Predvsem si naj zapomni vsak, ki ima s konji posla, da jih, če ne delajo, ne krmi pretečno. Kar je konju krme odveč, mu je le v obtežitev mesto v korist, ker je v miru ne more tako lahko prebaviti, nego če dela.

Taki konji, ki so na delo navajeni, naj ne stoje nikdar čez pol dneva brezposelni v hlevu; če že ni posebnega dela, jih popelji ali spusti vsaj na sveži zrak, da se razhodi; treba je tudi, da se konjski hlev vsak dan temeljito prečrati in izčisti. S konjem pa, ki je stal več dni v hlevu, začni počasi delati; še le ko se malo „ugreje“, ga slobodno spustiš v zmeren dir; na ga pa spet malo zadrži v koraku. Že stara skušnja je utrdila pravilo: v koraku začni, v koraku jenjaj.

Če se pa pri vsem tem pripeti bolezen, glej, da živino spraviš čim prej v kak topel hlev. Če se pokazujejo zgoraj umenjena znamenja te bolezni, ne tiraj živine tako dolgo, da se onemogla zgrudi. Kakor hitro pade, je navadno nevarnost že velika. Delovanje kože se mora oživeti z nadzračljivimi sredstvi (kafirino ali zredčeno terpentinsko olje) in živina pokriti s kocami, da se počne potiti; dobro učinkuje tudi, če se spusti kri iz žile. To lahko stori posestnik oziroma oskrbnik živali sam. Vse drugo se naj prepusti živinozdravniku, ki se naj nemudoma pokliče, da uveljavi sredstva, kojih je še precej, ki navadno ugodno učinkujejo. (Pride še).

Važno za jesensko gnojenje.

Kako veliko važnost polagaj naše kmetovalci na gnojenje z umetnimi gnojili, to nam tolmači najboljše množina naročil, ki se množijo leto za letom. To je tudi po vsem naravno. Hlevski gnoj za zadostno pognojenje v največjih slučajih ne zadostuje iz jednostavnega vzroka, ker ga kmet ne more dovolj napraviti. Ker pa rastline neobhodno potrebujejo za lepo in krepko rast redilnih snovi, katerih bi sicer dobile iz hlevskega gnoja, nadomestiti moramo ta rastlinski živež z umetnimi gnojili. Opozorjamo pa s temi vrsticami kmetovalce na to, da si naročijo potrebna umetna gnojila že sedaj, ker jeseni tovarne, ki proizvajajo umetna gnojila, dostikrat potem ne morejo pravočasno ustreči naročevalcem, kajti trgovci in kmetovalci si naročijo ogromne množine umetnih gnojil. Za dovažanje in dopošiljatev teh gnojil pa železnice nimajo dovolj vozov na razpolago, tako da se vsled tega dobava zakasne. Ne čakajte toraj z naročilom in nakupom umetnih gnojil do zadnjega trenutka, ko jih že hočete trositi po polju in travnikih, kajti pripeti se vam lahko, da dobite umetna gnojila iz zgoraj navedenega vzroka prepozno. Pri gnojenju ozimini pa je ravno posebno važno to, da se umetna gnojila raztrosijo že nekaj tednov pred setvijo. Preskrbite se torej kmetovalci pravočasno s potrebnimi umetnimi gnojili in v zadostni množini.

Za porabo umetnih gnojil damo vam te-le nasvete:

1. Nikakor ne zadostuje jedno gnojilo, n. pr. Tomaževa žlindra, ampak — ker rastline potrebujejo troje najpomembnejših redilnih snovi: kalija, fosforove kisline in dušika, posamezna umetna gnojila pa vsebujejo zmiraj le jedno ali ono izmed navedenih redilnih snovi — gnojiti se mora s 3 vrstami umetnih gnojil, da dobijo rastline vase za rast vse potrebne redilne snovi. Od jednostranskega gnojenja (recimo zgolj iz žlindro) ne smete pričakovati bogve kakih uspehov.

Ne pozabite gnojiti polja in travnikov s kalijevimi gnojili (kajnitom, 40% kalijevo gnojilno soljo), kajti po ti gnojitvi se ne boče samo znatno zvišala množina pridelka, ampak pridelek je pridobil tudi na svoji kakovosti.

2. Ozimini (rži, pšenici, ječmenu) pognojite na oral, t. j. 5754 m² s 300 kg kajnita ali 100 kg 40% kalijeve gnojilne soli, s 300 kg Tomaževe žlindre ali kostne moke ali superfosfata. Ta umetna gnojila se naj 3 do 4 tedne pred setvijo raztrosijo, podorjejo ali z brano spravijo v zemljo. 8 dni pred setvijo potrosi še 80 do 100 kg žveplenokislega amonijaka. Namesto slednjega navedenega gnojila raztrosite potem spomladi na setev 100 kg čilkega solitra. Ako pa setvi gnojite z hlevskim gnojem, zadostuje že, če ji pognojite navrh še s polovico množine umetnih gnojil, kakor smo to zgoraj navedli.

Travnike, pašnike in deteljišča je treba pognojiti na oral s 300 do 400 kg kajnita ali 100 do

140 kg 30% kalijeve gnojilne soli, 300 do 400 kg Tomažev žlindre ali kostne moke. Ta gnojila raztrosite v pozni jeseni, toda se predno zemlja zmrzne. Pred trošenjem dobro gnojila pomešajte, n. pr. v kaki kadi. Dušika si navlečete trave in razne vrste deteljnih želišč po največ iz zraka.

Se enkrat kmetovalci! Čim prej si naročite v zadostnih množinah umetnih gnojil in ravnajte se po podanih nasvetih. Uspeh ne bo izostal!

Zborovanja podružnic.

Št. Iij v Slov. Gor. Podružnica Ši. Iij v Slov. Goricah c. kr. štajerske kmetijske družbe priredi v nedeljo dne 21. julija 1912 ob treh popoldne v nanovo sezidani dvorani gospoda Pollaka v Št. Iiju v Slov. Gor. občni zbor. Voli se načelnik, odborniki in zaupniki. Udje podružnice se uljudno vabijo, da se udeležijo te skupščine v prav mnogobrojnem številu.

Rupert Reppnig,
načelnik.

Iz podružnic.

Št. Iij v Slov. Gor. (Svičina.) Kmetijska podružnica Št. Iij v Slov. Gor. je imela dne 2. junija t. l. v gostilni gospoda Menhardta v Svičini jako dobro obiskovano potovalno zborovanje. Podružnični načelnik gospod Reppnig je otvoril zborovanje in pozdravil najpristneje deželnega živinorejskega inšpektorja gospoda Jelovška, gospoda inženirja in grajsčaka Olschofskya kakor tudi vse došle zborovalce. — Nato je imel gospod deželni živinorejski nadzornik Jelovšek daljšo predavanje o umni odberi goveda in svinj za pleme in o vzreji živine sploh. Predavatelj je žel za svoja krasna in lahko umljiva razmotrivanja vsestransko odobravanje in zahvalo vseh poslušalcev. Gospod Alojz Menhardt, trgovec v Svičini, je potem v izbranih besedah orisal in opisal neomorno delovanje našega vseskozi priljubljenega podružničnega načelnika gosp. Reppniga in ga prosi, da tudi še v bodoče tako kpreko vodi podružnico. — Ko se je gospod Reppnig zahvalil za ta nagovor, razpravlja nato v daljšem govoru o dosedanjih uspehih vzrejo marijinodvorskega goveda in pripominja, da so pri premovanju dobili ravno biki, ki so last podružnice, prva darila. — Konečno so se sprejemala naročila za kmetijski koledar za leto 1913. Jedna kila gumija za cepljenje se je brezplačno razdelila. Več novih članov se je javilo za pristop.

Št. Iij v Slov. Gor. (Podružnica.) Oni udje, ki še so za leto 1912 z udnino zaostali, se prosijo, da vplačajo znesek 3 K čim prej pri podružničnem tajniku Ivanu Baumann v Št. Iiju ali pa mu to vsoto nakažejo po poštini nakaznici.

Ivan Baumann, blagajnik.
Rupert Reppnig, načelnik.

Vposlano.

Svetovne važnosti je na podlagi znanstvenih preiskovanj dognana iznajdba profesorja Loeb, da se pretakajo v človeškem organizmu električni toki, in tako življenje samo na sebi ni nič drugega kakor elektrika, bolezen pa pojavljanje te prirojene elektrike. — Toraj je mogoče z električnim tokom zdraviti take bolezni, pri katerih se z drugim zdravljenjem ničesar ne doseže. Dolžnost vsakogar je, da se seznani s temeljitimi načeli zdravljenja z elektriko. O tem je ravno izšla jako zanimiva knjiga s krasno opremo v obsegu 64 strani, ki razpravlja o blagodejnem učinku elektrike pri raznovrstnih boleznih. — To knjigo dobi vsak naročnik brezplačno in poštine prosto od „Elektro Vitalizer“, zdravniškega zavoda, Budapešt VI., Theresienring 7, Mezzanin.

Tržna poročila.

Graško tržno poročilo.

Sejem s krmo in slamo od 11. julija do 8. julija 1912. Pripeljalo se je 43 vozov s 618 metriskimi stoti sena in 14 vozov s 153 metriskimi stoti slame; sejem je bil boljše obiskan, ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 4.80 do K 6.40, sladko od K 5.— do K 6.50; ržena slama od K 4.20 do K 5.—; pšenična slama od K 4.20 do K 4.90, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 11. julija 1912. Prignalo se je 283 volov, 265 bikov, 294 krav, 16 živih telet in — konj, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 58 bikov, 50 krav, — telet; na Gornje Štajersko: 64 volov, 20 bikov, 40 krav; Spodnje Štajersko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Trst: — vol, — bikov, — krav, — telet; Predarlber-

ško: 26 volov, 20 biki, 15 krav, 10 telet; Swico: 28 volov, — bikov, — krav, — telet; Češko: 6 volov, 7 bikov, 76 krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od 98.— do K 106.— (izjemoma K 112.—), poltolsti od K 86.— do K 94.—, suhi od K 80.— do K 84.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave tolste od K 74.— do K 86.—, poltolste od K 56.— do K 72.—, suhe od K 48.— do K 54.—; biki od K 76.— do K 98.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; čez 4. tele od K —.— do K —.—; breje od K —.— do K —.—; mlada živina do 80.— do K 90.—.

Sejem klavne živine dne 12. julija 1912. Zaklana živina: 915 telet, 1680 svinj, 10 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.08 do K 1.20; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.20 do K 1.30; mlade svinje od K 1.64 do K 1.66; nemške pitanske svinje od K 1.52 do K 1.56; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.60 do K 1.68; ogrske pitanske svinje IIa od K —.— do K —.—; mesne svinje od K 1.44 do K 1.52; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.48 do K 1.52; bosnjaške pitanske svinje, suhe, od —.— do K —.—; ovce od K 1.— do K 1.30; kozlički in jagnjeta od K 6.— do K 8.—.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruz		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ..	50	12	—	9	—	10	—	12	50	11	40	14	—
Ormož ..	50	11	—	10	50	10	—	11	—	11	—	12	—
Gradec ..	50	12	50	11	50	11	95	12	67	10	50	6	50
Ljubno ..	50	13	20	12	25	11	50	13	25	11	25	—	—
Maribor ..	50	11	50	9	50	10	50	11	50	10	25	9	—
Ptuj ..	50	11	80	10	50	—	—	12	—	10	50	11	50
Inomost ..	50	—	—	—	—	—	—	27	—	—	—	70	—
Celovec ..	50	12	—	11	12	—	—	12	74	—	—	—	—
Solnograd ..	50	12	70	12	15	—	—	12	45	11	30	—	—
Dunaj ..	50	12	40	11	82	—	—	11	37	9	95	—	—
Ljubljana ..	50	12	42	11	87	10	60	11	47	9	90	—	—
Linc ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pešt ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ...	50	10	50	15	50	2	40	2	20	3	—	3	50
Ormož ..	50	14	—	15	—	3	—	2	50	2	—	2	—
Gradec ..	50	12	—	—	—	3	05	2	95	2	35	—	—
Ljubno ..	50	—	—	22	—	4	—	3	—	3	50	3	—
Maribor ..	50	10	50	16	—	2	50	—	—	2	25	1	50
Ptuj ...	50	11	50	—	—	3	60	3	10	3	—	2	60
Celovec ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Letni in živinski sejm na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 22. julija pri Orehovih**, okr. Brežice; pri Sv. Heleni*, okr. Šmarje; v Fučah**, okr. Kozje.

Dne 23. julija v Ormožu (sejem s ščetinariji).

Dne 24. julija v Ptuj (sejem s ščetinariji); mesto Maribor*; v Imenem, okr. Kozje (svinjski sejem).

Dne 25. julija v Affencu; Ilcu**, okr. Fürstenfeld; v Gleinalpe, okr. Frohnleiten; v Lankowitzu, okr. Voitsberg; v Ligistu**, okr. Voitsberg; v Friedbergu; v Kaindorfu*, okr. Hartberg; pri St. Jakobu im Walde, okr. Vorau; v Leobnu (Ljubno); v Lassingu, okr. Rottenmann; v Slovenski Bistrici**, v Ormožu**, na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Kozjem**, v Brandlukuenu**, okr. Weiz; v Žalcu**, okr. Celje; v Gradcu (sejem z rogatino).

Dne 26. julija v St. Mareinu, okr. Bruck; v St. Anna am Aigen, okr. Febring; v Stübing-grabenu, okr. Frohnleiten; v Lankowitzu, okr. Voitsberg; v St. Jakobu im Walde, okr. Vorau; v Oberceiringu; v Predingu**, okr. Wildon; v Francu, okr. Maribor; v Weizu**, v Predlitzu, okr. Murau; v Rogatcu (sejem s ščetinariji); v Zeharjih**, okr. Celje; v Neumarktu**, v mestu Gradec (sejem z rogatino).

Dne 27. julija v Brežicah (svinjski sejem); v St. Marjeti*, okr. Neumarkt.

Dne 29. julija v Kleinu**, okr. Arvež; v Ormožu**, v Kostrivnici**, okr. Rogatec; v Laßnitz-Lambrechtu**, okr. Murau.

Dne 30. julija v Ormožu (sejem s ščetinariji); v Scheiflingu*, okr. Neumarkt.

Dne 31. julija v Zagorju**, okr. Kozje; v Marenbergu**, v Konjicah**, pri sv. Jakobu**, okr. Laško; v Ptuj (sejem s ščetinariji); v Imenem, okr. Kozje (sejem s ščetinariji).

Dne 1. avgusta v Gleichenbergu*, okr. Feldbach; v Gamlici**, okr. Lipnica; v Pišecah**, okr. Brežice; v Pinikvi**, okr. Šmarje pri Jelšah; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (konjski sejem, sejem z rogato živino in ščetinariji).

Dne 2. avgusta v Brucku; v Schwanbergu, okr. Deutschlandsberg; pri Sv. Lenartu v Slovenskih Goricah**, v Rogatcu (sejem s ščetinariji); v Gradcu (z zaklano klavno živino).

Dne 3. avgusta pri Sv. Štefanu, okr. Kirchbach; v Brežicah (svinjski sejem).

Da dosežete z gnojenjem s kalijevimi gnojili popolne vspehe, mora se to delo tudi pravočasno izvršiti. Priporoča se toraj, da, da že sedaj naročite

kajnit in kalijeve gnojilno sol

kajti pri poznejših naročilih dostikrat tovarnam ni mogoče naročevalcem gnojila ob dobavnem roku doposlati.

Za srednje gnojenje se računa na oral 300 kg kajnita ali 100 kg 40% kalijeve gnojilne soli.

Pojasnila in brošure o uporabi vseh umetnih gnojil daje brezplačno:

Landwirtsch. Auskunftsstelle des Kalisyndikats

Wien, VIII/2, Skodagasse 3.

Rodbinam

kot prirojenim ljubiteljem škodeleci dobre žitne kave, prijetnega in polnega okusa, služi najbolje Franckova Perl-rž.

Prava samo z napisom: Perlro: in: kavnim mlinčkom: kot tvorniško znamko.

281—5

Pozor pred malovrednim blagom!

Thomasova moka I.

je najboljša in najcenejša fosfornato gnojilo, ki se lahko rabi vsak čas in pri vseh rastlinah.

Za čistost in za nakazano vsebino fosforjeve kisline, raztopne do zadnjega v citrinski kislini, kakor za fino zmleto moko, znanstvo s

štiriperesno deteljico

garantira (jamči) znana in že z nad 30 letnimi, vedno sijajno uspelimi skušnjami glede Thomasove moke

kupčijska pisarna za fosfatovo moko čeških Thomasovih tovarnen
Dunaj I., Bauernmarkt 13.

ZADRUGA.

Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.

Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Volitev Zvezinega zastopnika.

Na XII. občnem zboru je odložil dosedanji Zvezini zastopnik, gospod Franc Barta iz zdravstvenih ozirih funkcijo zastopnika, in je bil na to

namesto njega izvoljen gospod Rihard Klammer, vitez Franc Jožefovega reda, grajščak v Ebensfeldu pri Ptuj, deželni poslanec, član osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem i. t. d. Zvezin zastopnik gospod Rihard Klammer prevzame vodstvo zveze s 15. julijem 1912.

II.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca junija 1912. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

Posojilnice	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. maja 1912	—	—	8,290.828	52	4,513.694	60	—	—
Promet junija 1912 . . .	235.028	07	372.437	96	342.177	82	133.726	59
Skupaj . . .	235.028	07	8,663.266	48	4,855.872	42	133.726	59
Proč vračila	—	—	235.028	07	133.726	59	—	—
Stanje dne 30. junija 1912	—	—	8,428.238	41	4,722.145	83	—	—

B. Druge kmetijske zadrug in društva.

Kmetijske zadrug	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. maja 1912	—	—	4.868	68	1,239.335	19	—	—
Promet junija 1912 . . .	1.337	68	4.796	85	35.944	70	22.682	16
Skupaj . . .	1.337	68	9.666	53	1,275.279	89	22.682	16
Proč vračila	—	—	1.337	68	22.680	16	—	—
Stanje dne 31. junija 1912	—	—	8.327	85	1,252.597	73	—	—

Ves promet posojilnih društev Zveze meseca junija 1912 K 1,083.370 44
 Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca junija 1912 „ 64.761 39
 Stanje vseh vlog koncem junija 1912 „ 8,438.566 26
 Stanje vsega kredita „ 1912 „ 5,974.743 56
 Uvoz blaga v junija 1912 „ 109.959 34
 Izvoz „ „ 1912 „ 107.006 52
 Skupni promet meseca junija 1912 „ 216.965 86

Število pridruženih posojilnih društev koncem junija 1912: 282.

Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem junija 1912: 90.

III.

Poročilo

sadne vnovčevalnice Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, Gradec, Franzensplatz 2, o stanju sadnih in vinogradniških kultur Štajerskega v začetku meseca julija 1912.

Ker meseca junija ni primanjkovalo deža, bila je rast sadežev splošno ugodna. Toča je napravila v primeri s prejšnjim letom še malo škode izvzemši kraje okrog Slovenske Bistrice, Frana in Račja.

Vkljub ti ugodni vegetacijski dobi, vsled ktere bo sadje pridobilo brezdvomno na svoji kakovosti, mora pa se vendar sedanje sadno stanje imenovati slabše, kakor smo mi o tem poročali v začetku meseca junija. Sklepamo to namreč iz več kakor 650 nam od strani občinskih predstojništev došlih poročil. Med tem ko smo svoječasno pričakovali za kakih 15% boljšo kakor „srednjo“ sadno letino, reči moramo danes, da bo sadna letina letos le komaj še „srednja“, seveda ako še ne pride kaj vmes. Pečkati sadeži se zlasti na Srednjem Štajerskem niso dovolj razvili in so odpadli, kar je zakrivil pozni spomladanski mraz.

Po posameznih vrstah lahko sedaj rečemo: pri jabelkah smemo pričakovati srednji pridelek, namiznih hruškah nekoliko slabejši kakor srednji, hruškah za tolčenje (toraj za hruškovec) srednji, slivah precej slabejši kakor srednji; marelic, breskev ter orehov bomo dobili malo ali pa celo prav nič.

Ker se računa za Štirsko po statističnih podatkih jabelk 85%, hrušk 5 1/2% vse produkcije, smemo iz zgorajšnjega sadnega stanja sklepati, da bo se izvozilo letos približno 3.300 železniških vozov po 10.000 kg.

Kar pa zadeva vinograde, iz katerih dobijo vinogradniki lepe novce, lahko z veseljem konstatiramo, da se kaže v njih ugodno; da, po nekterih krajih, je pričakovati celo prav dobre trgatve. Žalibože se kaže po nekterih vinorodnih okoliših peronospora, tako v dravski in spodnji murški dolini. Treba je toraj škropiti, in če ostane vreme trajno suho, bo zatiranje te kuge za vinograde gotovo uspešno. Posamezno se je pojavil v večji množini grozdni sukač (kiseljak, Haložani mu pravijo na kratko: „kuček“), v manjši meri oidium in črni pikec.

Natančnejši pregled nam daje o splošnem stanju sadnih in vinogradnih kultur naslednja tabela.

Stanje sadnih kultur in vinogradov v začetku meseca julija 1912.

Dežela	Sad se je nastavljal pri						Stanje vinogradov
	jabelk	hrušk	sliv	marelic	breskev	oreh	
Štajersko:							
* 1. Aniška dolina . . .	2	2	3				
* 2. Zgornja Murska dolina . . .	2,5	2,7	4				
* 3. Muriška dolina . . .	2,8	4	2				
4. Safen-bistriška dolina . . .	3,3	2,2	2,2	4,5	4	4,5	2
5. Rabska dolina . . .	3,5	2,5	2,7	5	4	4,5	1,8
6. Graška murska dolina . . .	2,7	3	3,5	4,4	4	4,5	2
7. Lip. murska dolina . . .	3	3,3	4	5	4	5	2
8. Spod. murska dolina . . .	3,2	3,7	4,5	4,5	4	4,5	2
9. Dravska dolina . . .	2,7	3,5	4	4	4	4	2
10. Savinjska dolina . . .	2,6	3,7	3,7	4	4	4	2,3
11. Posavska dolina . . .	2	3,5	3,6	4	3,8	4	2,4
Avstrija pod Anizo . . .	3	3	2	5	5	5	2,5
Avstrija nad Anizo . . .	3	2	3,5	4	3,5	3,8	
Tirolsko	3	2,5	3	3,5	3,5	3,5	2
Koroško	2,8	2,6	2,5				3
Kranjsko	3	3	3,5	5	4,5	4	3,5
Ceško	2,3	2,5	2,8	3,5	3,5	4	3
Moravsko	2,5	2,3	2	3	4	3,5	3
Galicija	3	3	2,5	3,5	3	3,5	3
Bukovina	2,8	3,7	3,5	5	5	3,5	3,5
Bosna in Hercegovina . . .	2,5	3,5	3,5				3,5
Ogrsko, Hrvaško, Slavonsko	2,7	3	3,5	2,5	3,5	4	3
Nemčija:							
Bavarsko	3	3	3,5				2,5
Badensko	2,5	3,5	4,5				3,5
Virtenberško	3	3	4				3
Hesensko	3	3	3				2
Porenska dolina . . .	2,5	3	3,5				2,5
Šlesvik-Holštajnsko . . .	3	3	4,5				
Šlesko	3	2,5	3,5				
Vestfalsko	3	3	3,5				
Turinško	3	2,5	3,5				
Saksonsko	2,5	2,5	3,5				
Hanoversko	3,5	3,5	3				
Holandsko in Belgija . . .	2	2	3,5				
Italija	3	3					2,5
Švica	1	1,5	3				
Francija	2,5	2	3,5				
Srbija	2,5	3	3,5				

Številke v predstoji pomenijo: 1 = „prav dobro“, 2 = nekoliko boljše kakor „srednje“, 3 = „srednje“, 4 = nekoliko slabše, „kakor srednje“, 5 = zelo slabo. S * zaznamovana sadna okrožja imajo za kupčijo s sadjem le malo pomena.

Poročila glede nakupa in prodaje sadja.

V dodatku k zgorajšnjem poročilu o sadni letini opozarjamo — kakor že opetovano — kmetovavce na vnovčevalnico za sadje, ki je priklopljena Zvezi. Ta vnovčevalnica omogoči sadjerejem, da spravijo svoje sadje čim najboljše v denar.

Mi namreč posredujemo pri nakupu in prodaji na ta način, da izdajemo ob času, ko se obira in spravlja sadje, seznam sadja, kupcev in prodajalcev sadja in na ta način spravimo v ožjo dotiko pridelovavca in kupca. Ta seznam, ima v dodatku tržne cene naših večjih mest.

Pri posredovanju potom seznamov ne veljajo nikakšne posebne določbe in je to brezplačno. Neposredno pa posredujemo le pri sadjarjih, ki so udje kake kmetijske korporacije (podružnice, posojilnice). Korporacije si lahko izvolijo tudi zaupnika, ki potem na podlagi pogodbe z Zvezo sklone kupčije, se pogodi z njo glede spravljajanja in odpošiljanja sadja. Za to dobi od Zveze primerno plačilo.

Če korporacija nima v svrhu lažje manipulacije zaupnika, odda prodajalec sadje na svoj račun in lastno odgovornost po podanem navodilu. V takem slučaju plača sadjerejec za prevzem in posredovanje 5% bruto-kupa, ker je to delo tudi za Zvezo združeno z delom in stroški.

Da se moremo za bodočo jesen pripraviti, prosimo, naj nam sadjarji že sedaj določijo

ponudbe ter v njih naredijo, ali naj mi zgolj le posredujejo pri prodaji, ali naj mi prodajo samostojno izvedemo.

Konečno dostavimo, da bomo izdali seznam sadja, prodajavcev in kupcev v začetku meseca avgusta. Na zahtevanje ga pošljemo vsakomur brezplačno.

IV.

Poročilo glede blagovnega prometa Zveze.**1. Cenik umetnih gnojil za jesen 1912.**

S 1. julijem t. l. stopijo v veljavo jesenske cene za Tomaževo žlindro. Cena Tomaževi žlindri za dobavo od 1. julija do konca decembra 1912 po skupni fosforovi kislini znaša po tem, kaka je pač produkcija 15 do 20% skupne fosforove kisline, z 80% raztopljivosti v citrenski kislini in 75% fine moke od železnice v Trstu za one kraje, za katere se od Trsta to gnojilo pošilja, 32½ vin. za kilogramdstotek skupne fosforove kisline.

Cene za kajnit, kalijevo gnojilno sol, kostno moko I in II, mineral in kostne moke-superfosfate ostanejo 31. decembra t. l. neizpremenjene.

V vseh drugih dobavnih in rabatnih (glede popusta) pogojih za umetna gnojila ne nastane nikakršna sprememba.

Čilski solitar pošilja Zveza, dokler je kaj zaloge, po svoji prosti volji iz skladišč v Gradcu, Mariboru, Celju in Ptujju za 31 K 500 do 100 kg bruto (to je teža solitra z zavojem vred) za neto (tako se imenuje teža kakšne reči brez zavoja) proti takojšnjemu plačilu brez popusta.

Naročila na umetna gnojila v celih vagonih za jesensko uporabo se naj pravočasno naznanijo Zvezi, ker navadno jeseni primanjkuje železnice vagonov, in toraj prepozno došli naročil ne moremo točno rešiti.

2. Bakreno galico,

dobava Zveza, dokler je kaj zaloge, najboljša kakovosti v vrečah po 100 kg po od 15. junija t. l. veljavni ceni K 64.—; kraj odpošiljatve Gradec, Maribor ali Celje določi Zveza; 100 kg z vrečo vred brutto za netto. Vreče po 50 kg se podražijo za 60 vinarjev pri 100 kg. Z ozirom na vedno višje cene moremo imeti razmeroma le majhne množine bakrene galice na skladišču. Priporočamo torej svojim članom, da si jo omislijo čim prej in nam naročila vpošljo, kakor hitro mogoče, kajti ni izključeno, da se bodo cene še bolj zvišale.

3. Žveplo.

Ventillato Trezza, najfinejša kakovost, v bombaževih vrečah, po 25 kg, od našega skladišča v Mariboru ob Dravi, 100 kg za 21 K 50 v.

V.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.**Pregled ponudb in naročil.****5. Pozor!**

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo interesi med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se interesi obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca julija in avgusta 1912.

Sejmi z rogatino: 18. in 25. julija; 1., 8., 14., 22. in 29. avgusta; 5., 12., 19. in 26. septembra.

Sejmi z malo klavno živino: 19. in 26. julija; 2., 9., 16., 23. in 30. avgusta; 6., 13., 20. in 27. septembra.

Konjski sejmi: v četrtek 1. avgusta; v soboto 31. avgusta in v četrtek 5. septembra.

Ponudbe:

Upravništvo grajščine Steinhof pri Radgoni ponuja 8 mladih bikov pingavske, simodolske in mešane pasme, v starosti od 6 mesecev do 1½ leta za nadaljnjo vzrejo. Cena 1 K 12 v po 1 kg od mestne tehtnice v Radgoni. Posamezne glave živinčet se ne oddajo.

Karl Dornhofer v Köpfing, št. 18, pošta Laindorf, ponuja dva plemenska bika, vzhodno-štajerskega lisca, brez pogreška, 1 triletnega s kakim 1000 kg, drugega 2½ letnega s kakimi 650 kg po 1 K 1 kg.

Oskrbništvo grajščine Freudenau, pošta Apače (Abstall), postaja Cmurek (Mureck): 3 plemenske bike algavškega plemena, čez 1 leto stare, lepe rasti, cepljene, ki so zrastle na paši; njih matere so prav dobre dojnice. Njih živa teža znaša približno 400 kg. Cena jim je od hleva proč po 700 K.

Gospa Lota Hüchel, grajščina Freiberg, pošta Gleisdorf: 17 pristnih pingavskih telic, približno 6000 kg težkih, za vsak rep živinčeta 250 do 400 K; 11 pristnih mladih pingavskih bikov, približno 3500 kil težkih. Vsako sledje navedenih glav stane 300 do 500 K.

Prosimo, da se v bodoče navede pri ponudbah živine približna teža in cena.

Prijave za prodajo in nakup se priobčijo samo trikrat, če se nismo pismeno drugače pogodili.

VI.

Poročilo o živinskem sejmu v Gradcu.

Od dobe, kar se je odpravila kontumacija na graškem klavnem sejmu, to je od dne 2. maja t. l. začela se je kazati prav velika živahnost v prometu z živino.

Na 10 sejmov od 2. maja do 4. julija t. l. se je prignalo v primeri z isto dobo prejšnjega leta za 2116 glav živine več (5120 proti, 7236 glavam), to je za 41,3% več.

Med tem številom živinčet, kar se ga je v primeri s prejšnjim letom prignalo več na sejm, je bilo 444 komadov volov (2248 proti, 2692 komadom) ali 19,7%, bikov 605 komadov (1072 proti 1677 glavam), ali 56,4%, krav 1036 komadov (1738 proti 2774 repom), ali 59,6%.

Izvoz iz graških sejmov se je v navedenem času pomnožil za 1652 komadov (1663 proti 3315 repom), to je za 99,3%; medtem ko je znašal izvoz istodobnih sejmov leta 1911 le 32,5% prignane živine, dosegel je leta 1912 povprečno visokost 45,8% in dne 13. junija 1912 celó 67% prignane živine.

Cena volom je v primeri s prejšnjim letom ostala skoro neizpremenjena, medtem ko je cena bikov nasproti leto 1911 padla za 6 K pri 100 kg. Tudi cena podrejenim kravam je padla za 3 K, nekoliko podrejenim za 4 K in suhim kravam za 6 K pri 100 kg.

Pripomnimo, da pridejo na graški klavni sejm živine kupovat le kupci iz Nižjeavstrijskega, Češkega, Moravskega in Trsta.

Ker bodo ugodne cene za boljšo živino najbrž ostale neizpremenjene, vabimo s temi stavki člane, da se poslužujejo naše vnočevalnice za živino, in prosimo toraj svoje ude, da nam na prodaj ponudeno živino čim prej naznanijo in v svrhu prodaje vpošljejo.

Kdor škropi, beri

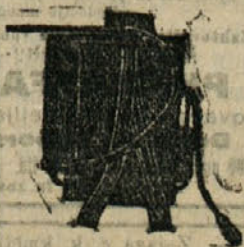
opis in cenovnik 1912.

Brezplačno se pošlje nova patentirana in postavno zavarovana

drevesna in trsna škropilnica.

J. Jessernigg, Stockerau III

Nižje-Avstrijsko.

To so najboljše in v sedanjem času najbolj priljubljene škropilnice. Triletna reelna garancija! Priporočene od štajerskega deželnega ravnatelja za vinarstvo in sadjarstvo, gda. A. Stieglerja. Odlikovane z zlatimi in srebrnimi državnimi kolajnami. 102—10

Zaupanje v samega sebe in jakost

znači zdravega človeka, medtem ko je bolnik že pri najmanjšem telesnem ali duševnem delu uspehau

Ako čutite, da Vaše zdravje ni popolnoma zadovoljivo, ako trpite vsled revmatizma, imate v hrbtišču bolečine, ako tožite čez glavobol, čez pokvarjena prebavila (želodec ali črevesa), uporabite elektriko in dosegli boste prese. netljive uspehe.

O zdravljenju z elektriko smo izdali jako zanimivo, krasno opremljeno, 64 stran obsegajočo knjigo, ktero doposlujemo vsakomur

brezplačno in poštnine prosto

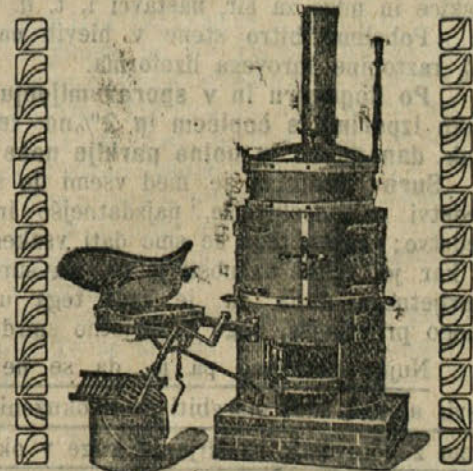
brez vsake obveznosti. Za ženske posebna izdaja. Obiščite nas! Seznanili Vas bomo brezplačno z našim načinom zdravljenja in vam dali čitati mnogo tisoč zahvalnih pisem.

„Elektro Vitalizer“, zdravniški zavod

Budapest VI, Therestenring 7; Mezzanin.

Oznanila

„Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

TITANIA
brzoparilniki za klajo

Obod se odpre, popolnoma iz kovanega železa in jeklene pločevine, so jako trpežni. Porabi se malo kuriva, par se naglo tvori, klaja pa je vsled tega takoj pripravna za krmiljenje. Malovredna piča postane s parjenjem v „Titania“ brzoparilnikom zopet uporabna in užitna.

Teh parilnikov je že več tisoč v uporabi. — Pojasnila in spričevala dajemo zastoj. — Isčijo se zastopniki.

TITANIA-WERKE
WELS129 Oberösterreich

Ako se krave ne obrejijo

ali zavržejo, če je koža na spolovilu rdečkasta, zasluzena ali smolčasta, je vzrok tega navadno nalezljiva smolika na spolovilih. Tedaj pokličite, kakor hitro se da, živinozdravnika, ki bo žival z „Bissulinom“ kmalu ozdravil. Takojšnje zdravljenje varuje pred okuženjem celega hleva! Varujte se ponarejkov. Pravi „Bissulin“ nosi svoje ime na ovitku. Knjižico z opisom bolezni pošilja brezplačno H. Trommsdorff, kem. fabrika, Aachen. Sestava: 0,25% socojodolovega živega srebra + mast.

Le Kometovi mlini

so sedaj najboljši stroji za pripravljanje mečke in moke za pecivo.

Kilb (N.-A.), dne 1. februarja 1911.

Z Vašim mlinom (žrnjari) št. 4, katerega ste nam svoj čas poslali, smo, če bo vedno tako dobro služil, zelo zadovoljni. Z njim se da namleti v 1 uri 200 kg mečke (šrota) brez posebnega truda.

Z odličnim spoštovanjem beleži

4 7/11—24

Kmetijska zadruga v Kilbu.

Prvi zavod za izdelovanje mlinskih kamnov E. J. HELLER, r. z. z o. z., Sandau pri Lipi, Češko.

Superfosfati

rudinski in kostni so najizdatnejša, najzanesljivejša in radi tega tudi najcenejša fosfornata gnojila za vsakovrstno zemljo. 1—12

Superfosfat

poživi senožeti in s svojo v vodi raztopno fosforjevo kislino, zagamči najvišji pridelek na krmi, ki je obenem tudi bogat na tehničnih fosfornatih solih.

Superfosfat

zagamči razvoj žit in sočivja od kaljenja do zorenja, požlahtnjuje sadove in jamči za najvišje pridelke.

Amonijakove, kalijeve in soliterne superfosfate

dobavljajo vse tovarne za umetna gnojila, trgovci z umetnimi gnojili, gospodarske zadruga in družbe. Seznamke radi poskusnega gnojenja sprejema in posluži s strokovnimi nasveti osrednja pisarna

PRAGA, Příkopí 17/III.

Iščem pristavnika

za svoje posestvo, uro hoda od Maribora, s 5 delavskimi močmi, zanesljivega, zvestega, pod jako dobrimi pogoji, za jesen. 252—4

Najnovejše in najboljše škropilnice za gnojnice,

tudi prevozne, za škropljenje in napolnjevanje sodov. Ne rjavijo in ne zamrznejo. Vodoravno nesejo do 20 m.

Ceniki gratis in franko.

Prva moravska tvornica za vodovode in sesalike

Ant. Kunz, c. in k. dvorna dobavnik, Mähr.-Weißkirchen.

Lovske puške

z vsemi zaželenimi posebnostmi, po vsaki ceni, priznane najboljše izdelane in za to tudi odgovarjajoče vsem zahtevam pri streljanju, nadalje pistole, samokrese, brovnice in sploh vse v to stroko spadajoče izdelke poroča po najnižjih cenah že slavno znana tvrdka

Prva borovska orožnotovarniška družba Peter Wernig

družba z omejeno zavezo, Borovlje, Koroško.

Cenilniki o orožju zastoj in poštnine prosto.

Popravila se prevzamejo za najnižjo ceno. 209—12

Grand Prix na svetovni razstavi v Parizu 1900

Kwizdov kornajburški živinski prašek
dijetelčno sredstvo za konje, rogalino in ovce.

Cena velike škatle K 1.40, male škatle K 0.70. Že čez 60 let z uspehom v porabi v tistih hlevih, kjer živina noče jesti, slabo prebavlja in se želi zvečanje mlečnosti pri kravah.

Kwizdov kornajburški živinski prašek je le tedaj pristen, če ima zraven stoječo varstveno znamko; dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. — Glavna zaloga:

Franc Iv. Kwizda, c. in k. avstroogrski, kralj, rumunski in kralj, bulgarski dvorni dobavatelj, okrožni lekarnar, Korneuburg pri Dunaju. 205—24

Ilustrovani cenilniki zastoj in poštnine prosto.

Razsajajoča

kuga slinavka v gobcu in na parkljih

zmanjšuje strašno itak že maloštevilno govedo ter poveča na drugi strani skrbi kmetovavčeve.

Stvar se pa lahko še poslabša, če se kmetovavci ne lotijo takoj pravočasno temeljitega razkuževanja svojih hlevov, kajti le na tak način se more omejiti razširjanje kuge.

Desinfekcija (razkuženje) hlevov pa se enostavno in ceno izvede na sledeči način:

V 100 litrih mehke vode se raztopijo 3 kg surovega lizoforma; s to raztopino se pomijejo vsi predmeti, cela hlevska oprema in deli v hlevu; tudi posoda za mleko se ima izplakniti s to tekočino, bodisi da je posoda iz kovine ali lesena; enako tudi vsi škafi, vedre, deske in mize za sir, nastavci i. t. d.

Pobelimo hitro stene v hlevih na novo ter primešajmo apno 3% raztopine surovega lizoforma.

Po dogovoru in v sporazumljenju s kakim živinozdravnikom lahko izperimo s čopičem in 2%no tekočino surovega lizoforma vsak dan gobec in bolne parklje naše okužene živine.

Surov lizoform je med vsemi do sedaj znanimi razkuževalnimi sredstvi najzanesljivejše, najizdatnejše in radi tega tudi najcenejše sredstvo; razen tega se sme dati vsakemu v roke, ker ni strupen in kar je velike važnosti je to, da surov lizoform nima nikakšnega neprijetnega duha in je radi tega uporaba za ljudi in živino mnogo prijetnejša, nego neverjetno smrdeči karbol ali kreolin.

Nujno potrebno pa je, da se ne razkužijo samo že okuženi hlevi, ampak tudi morebiti še neokuženi; kajti le na tak način pridemo z gotovostjo razširjanju kuge v okom.

Kdor je poskusil le enkrat surov lizoform, ta ostane gotovo pri njem.

Prodajalne cene surovemu lizoformu na Dunaju proti povzetju:

V pločevinastih (plehnatih) kanglah po 2½ kg K 6.— po 10 kg K 20.—

Zabaljenje zastoj. „ 4½ „ „ 10.— „ 25.— „ 47.—

Pri nabavi v kanglah po 50 kg in sodih po 100 in 200 kg posebno znižane cene.

242—4 Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

Franc Wilhelm & Co, Dunaj, III., Kolonitzgasse 2.

Stotine zadovoljivih naprav že v obratih.

Ceniki in proračuni brezplačno.

Komanditno društvo Bachrich & Co., Dunaj, XIX.

179a—12 Heiligenstädterstraße 83 La.

CLIMAX motorji za surovo olje in lokomobile.

Motorji z visokim tlakom.

Stroški za kurjavo na HP in uro od 1 v naprej.

Brez nevarnosti eksplozije. Brez kontrole finančne oblasti. Potrebuje malo vode.

Tovarna za gumijske izdelke „Elbe“ Dunaj, IX., Frankgasse 1.

Če potrebujete

trake za cepljenje trt, cevi za pretakanje vina, priprave za zafiranje peronospor

ali kake druge predmete iz gume, ne prezrite najcenejšega vira pri najtrpežnejših kakovostih.

Navedena tovarna zalaga tudi Zvezo kmetijskih zadrug.

Naročila sprejema Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2, in tudi c. k. kmetijska družba v Gradcu, Stempfergasse 3. 108—24

Izkopavalnik za krompir

„Welt“-Roder

272—3 model 1912 je neizogibno potreben za vsakega krompir pridelujočega kmetovavca! — Enostavna in solidna konstrukcija, neopustljiv sestav. — Priročen za vsko zemljo, globino in širino. — Dela se z njim, ker in pretežek, prav lahko, čisto in hitro, o čem svedočijo mnoga priznanja.

Zahtevajte, da se vam vpošlje brezplačno cenovnik št. 304a o „Welt“-Izkopavalnikih od

PH. MAYFARTH & Co.

tovarnarja za kmetijske in obrtne stroje

Dunaj II., Taborstraße št. 71.

700 prvih daril, zlatih kolajz itd. — 1500 delavcev in uradnikov.

Preprodajalci in zastopniki se iščejo.

